

Έργο PROM-PAR

**Πρώθηση της δημοκρατικής συμμετοχής και ένταξης των μεταναστών στην
κοινωνία**

Αρ. Έργου 2019-1-IT02-KA204-063109

Πνευματικό Προϊόν:
**Δευτερογενής έρευνα - Δημιουργία
Πρωτοκόλλου**

Εκπόνηση: University of Nicosia / SYNTHESIS Center for Research and Education

Χώρα: Κύπρος

Συγγραφείς έρευνας: Αγαμέμνονας Ζαχαριάδης, Μαρία Γεωργίου

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή αυτής της έκδοσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου το οποίο αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις των συγγραφέων και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Ιστορικό περίγραμμα:

Δεν υπάρχει σαφής πολιτική στην Κύπρο σχετικά με την εκπαίδευση των πολιτών. Έχει ειπωθεί ότι «Η ιθαγένεια αντιπροσωπεύει μια σχέση μεταξύ του ατόμου και του κράτους, στην οποία οι δύο συνδέονται μεταξύ τους από αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις. Μολονότι, είναι γενικά αποδεκτό ότι τα σχολεία προετοιμάζουν τους μαθητές για το ρόλο τους ως πολίτες, καθώς και για τα «αμοιβαία» δικαιώματα και υποχρεώσεις τους, δεν υπάρχει συμφωνία ούτε για το περιεχόμενο της πολιτικής εκπαίδευσης ούτε για τις διαδικασίες μέσω των οποίων η ισορροπία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων εσωτερικεύονται.¹

Με την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ, οι προσπάθειές της για εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις επικεντρώθηκαν στη συμμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος στις αρχές και στα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέχρι αυτό το σημείο, η εκπαίδευση για την υπηκοότητα στην Κύπρο, παρέχεται μέσω διεπιστημονικής προσέγγισης και εγχέεται στους τομείς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Ιστορίας, της Πολιτικής Παιδείας, της Ελληνικής Λογοτεχνίας και της Φιλοσοφίας. Στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, η εκπαίδευση των πολιτών ενσωματώνεται επί του παρόντος στο πρόγραμμα σπουδών, αλλά ως επί το πλείστον παρέμεινε παραδοσιακή στην κάλυψη περιεχομένου και στις παιδαγωγικές μεθόδους. Δηλαδή, οι σύγχρονες προσπάθειες ενσωμάτωσης της πολυμορφίας και διαφορετικότητας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ζητημάτων κοινωνικής δικαιοσύνης στο εθνικό πρόγραμμα σπουδών ως μέρος της εκπαίδευσης για την ιθαγένεια δεν ήταν εμφανείς στο κυπριακό σχολικό σύστημα.²

Το υλικό και τα εγχειρίδια για την εκπαίδευση των πολιτών εντάσσονται στη Μονάδα Ανάπτυξης Προγραμμάτων Σπουδών του Υπουργείου Παιδείας και οι εκπαιδευτικοί είναι υποχρεωμένοι να διδάσκουν ολόκληρο το πρόγραμμα σπουδών που καθορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας. Η εκπαίδευση των πολιτών επιτρέπει κάποια ευελιξία στην επιλογή θεμάτων ανάλογα με τον διαθέσιμο χρόνο, ο οποίος είναι περιορισμένος. Στο δημοτικό

---

¹ Cochliou, D. and Spaneas, S. (2009) . Asylum System in Cyprus: A Field for Social Work Practice. *European Journal of Social Work*, 12(4), pp.535-540.

² Network NGO on Integration Focal Points, “Policy Briefing on the Civic and Political Participation of Refugees and Migrants in EU”

επίπεδο, η εκπαίδευση των πολιτών δεν έχει καθορισμένες ώρες διδασκαλίας και τα βιβλία «Γίνοντας ένας καλός πολίτης» (για την πέμπτη και έκτη τάξη του δημοτικού σχολείου) διδάσκονται μόνο περιστασιακά.³

Επιπλέον, σε σχέση με την ομάδα-στόχο (αιτούντες άσυλο και δικαιούχους διεθνούς προστασίας) δεν υπάρχει υφιστάμενη παροχή κατάρτισης για την εκπαίδευση των πολιτών. Παρόλο που, ο νόμος για τους πρόσφυγες (2001) ορίζει ότι όλα τα παιδιά που ζητούν άσυλο έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, δεν υπάρχουν αποδείξεις συγκεκριμένων πολιτικών σχετικά με την κατάρτιση των πολιτών.

Νομικό πλαίσιο της διδασκαλίας και της κατάρτισης των πολιτών στη χώρα:

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, δεν υπάρχει συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο για τη διδασκαλία και την κατάρτιση των πολιτών στη χώρα. Αν και είναι γενικά αποδεκτό ότι τα σχολεία προετοιμάζουν τους μαθητές για το ρόλο τους ως πολίτες, καθώς και για τα δικαιώματα και υποχρεώσεις τους, δεν μπορούσε να προσδιοριστεί ένα νομοθετικό πλαίσιο. Η εκπαίδευση των πολιτών επικεντρώνεται σε διάφορα θέματα. Για να είμαστε πιο ακριβείς, το μάθημα Πολιτικής Αγωγής στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο αντικαταστάθηκε το 2017/2018 ακολουθώντας μια προσέγγιση μεταξύ των θεμάτων που εφαρμόζεται κυρίως στα μαθήματα ιστορίας και ελληνικών. Άλλα θέματα που ενσωματώνουν την αγωγή του πολίτη τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι οι κοινωνικές επιστήμες, η ηθική / θρησκευτική εκπαίδευση, η εκπαίδευση υγείας, η φυσική αγωγή και το STEM (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018α). Επιπλέον, τα σχολεία μπορούν να συμμετάσχουν σε διάφορα προγράμματα που προωθούν τη δια βίου συμμετοχή των πολιτών (π.χ. σχολεία της UNESCO, Νέοι Εθελοντές, MEDIMUN). Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου παρέχει προσαρμοσμένη κατάρτιση σε εκπαιδευτικούς στην Πολιτική Αγωγή, καλύπτοντας τομείς όπως η πρόληψη του ρατσισμού, τα στερεότυπα, η ενσυναίσθηση και οι πρακτικές διδασκαλίας αμφιλεγόμενων θεμάτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018β)

---

³ Papamichael, E. and Zembylas, M. (2015). Code of conduct against racist and guide for management and recording of racist incidents, Nicosia: *Ministry of Education and Culture, Pedagogical Institute and Programs Development Unit*, available online at: *The Living Conditions of Asylum-Seekers in Cyprus*.

Η εκπαίδευση των πολιτών γίνεται σημείο εστίασης στην Κύπρο, ειδικά στην ψηφιακή εκπαίδευση. Στο πλαίσιο της εθνικής ψηφιακής στρατηγικής, κάθε χρόνο 15-20 σχολεία συμμετέχουν σε διάφορα προγράμματα με ιδιαίτερη έμφαση στον πολίτη. Για παράδειγμα: (ι) το πρόγραμμα EduWeb που χρηματοδοτείται από την ΕΕ, όπου τα παιδιά εκπαιδεύουν ψηφιακά αναλφάβητους ενήλικες για την ασφαλή και δημιουργική χρήση του Διαδικτύου · (ιι) «eSafe Schools» που βοηθά τα σχολεία να αναπτύξουν στρατηγικές για ασφαλή και δημιουργική χρήση του Διαδικτύου· και (ιιι) «Νέοι ως εκπαιδευτές για το Διαδίκτυο» που εκπαιδεύουν μαθητές να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν ένα ετήσιο σχέδιο δράσης και να εκπαιδεύσουν και αυτοί τους συνομηλίκους τους στη δημιουργική και ασφαλή χρήση του Διαδικτύου (NRP, 2018).

Βασικοί παράγοντες:

Εμπλεκόμενα κυβερνητικά ιδρύματα, εφαρμογή πολιτικών:

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού είναι υπεύθυνο για τα σχολικά προγράμματα και για την αγωγή του πολίτη σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση των πολιτών ενσωματώνεται τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε άλλα θέματα, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιστημών, της ηθικής / θρησκευτικής εκπαίδευσης, της εκπαίδευσης υγείας, της φυσικής αγωγής και του STEM (Δίκτυο Ευριδίκη, 2018). Το μάθημα «Η Αγωγή του Πολίτη» διδασκόταν για ένα σχολικό έτος στο γυμνάσιο και για ένα έτος στο Λύκειο. Ωστόσο, το 2017/2018 το μάθημα αντικαταστάθηκε στο Λύκειο με μια προσέγγιση μεταξύ των θεμάτων που εφαρμόζεται στα μαθήματα ιστορίας και ελληνικών.

Η εκπαίδευση των πολιτών αποτελεί κεντρικό σημείο της στρατηγικής ψηφιακής εκπαίδευσης. Κάθε χρόνο, 15-20 σχολεία συμμετέχουν σε διαφορετικά προγράμματα που στοχεύουν στην προώθηση της εκπαίδευσης των πολιτών. Αυτό περιλαμβάνει έργα όπως «EduWeb-program», «eSafe Schools» και «Young Coaches for the Internet» (NRP, 2018).

Επιπλέον, τα σχολεία μπορούν να συμμετάσχουν σε προγράμματα διά βίου μάθησης που προωθούν την εκπαίδευση των πολιτών, όπως τα σχολεία της UNESCO, οι Νέοι Εθελοντές και το MEDIMUN (Ευρωπαϊκή Ένωση 2018).

Επιπλέον, το 2015, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού παρουσίασε το πρόγραμμα DRASE (Δράσεις για το σχολείο και την κοινωνική ένταξη) σε σχολεία σε όλα τα επίπεδα. Το

πρόγραμμα στοχεύει στη διασφάλιση της ευημερίας των μαθητών που προέρχονται από ασθενέστερο οικονομικό υπόβαθρο (συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών) και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μειώνοντας τον κίνδυνο κοινωνικής περιθωριοποίησης και αποκλεισμού.

Το Συμβούλιο Νεολαίας Κύπρου είναι ένας ημικρατικός οργανισμός που συμμετέχει σε ένα πανευρωπαϊκό πρόγραμμα, το «EUth», το οποίο είναι ένα τριετές ερευνητικό πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το έργο στοχεύει να εμπλέξει περισσότερους νέους στη λήψη πολιτικών αποφάσεων και να αυξήσει την εμπιστοσύνη των νέων στους πολιτικούς θεσμούς. Οι εταίροι του έργου έχουν αναπτύξει μια ανοιχτή και εύχρηστη διαδικτυακή πλατφόρμα συμμετοχής που θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί μέσω smartphone και tablet (Ιστοσελίδα ONEK).

Το 2016, αναπτύχθηκε ένα σχέδιο δράσης για τον συντονισμό μεμονωμένων δράσεων από τα σχολεία και τη δημιουργία μιας ενιαίας εκπαιδευτικής πολιτικής για την ένταξη των παιδιών μεταναστών. Αυτό βασίστηκε σε συστάσεις του δικτύου SIRIUS της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2018). Το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει τις ακόλουθες πέντε προτεραιότητες σε αυτόν τον τομέα:

1. Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας
2. Υποδοχή νεοαφιχθέντων παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο
3. Εκπαίδευση εκπαιδευτικών και συνεχή επαγγελματική εξέλιξη
4. Συλλογή και ανάλυση δεδομένων σχετικά με τις ανάγκες των μαθητών με μεταναστευτικό ιστορικό
5. Διαπολιτισμική προσέγγιση μέσω των νέων προγραμμάτων σπουδών.

Κύριοι ιδιωτικοί οργανισμοί που εργάζονται στον τομέα:

Ο Ερυθρός Σταυρός Κύπρου παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια και υποστήριξη καθώς και ιατρικές, ψυχοκοινωνικές και άλλες υπηρεσίες σε μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες.

Το OASIS είναι μια εθελοντική κοινοτική ομάδα στη Λάρνακα που υποστηρίζει πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στην Κύπρο. Προσφέρουν δωρεάν μαθήματα ελληνικής και αγγλικής γλώσσας και διοργανώνουν μια συνάντηση Social Café κάθε Τετάρτη το πρωί.

Το Κυπριακό Συμβούλιο Προσφύγων είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που στοχεύει στη διαφύλαξη, υποστήριξη και υπεράσπιση των δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων και στην προώθηση της αποτελεσματικής ένταξής τους στην κοινωνία.

Το “Dignity Centre” είναι ένας χώρος που αναπτύχθηκε από το Refugee Support (Υποστήριξη Προσφύγων). Παρέχει στους μετανάστες ψυχαγωγία και ένα μέρος για να περάσουν και να μοιραστούν χρόνο μαζί και να λάβουν υποστήριξη. Εφαρμόζει επίσης δραστηριότητες για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, μάθηση και πόρους για να βοηθήσει τους μετανάστες να εισέλθουν στην αγορά εργασίας. Παρέχουν επίσης εβδομαδιαία μαθήματα Αγγλικών και Ελληνικών για ενήλικες και στα Αραβικά σε παιδιά.

Τοπικοί ΜΚΟ και άλλοι οργανισμοί υλοποιούν έργα που εστιάζονται στην κοινωνική ένταξη των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων. Ορισμένοι από αυτούς τους οργανισμούς παρέχουν μαθήματα όπως μαθήματα ελληνικής γλώσσας, εκπαίδευση ΤΠΕ, μαθήματα για την ανάπτυξη άτυπων δεξιοτήτων.

Μέσα στα 2018-2019, το SYNTHESIS Center for Research and Education παρείχε μαθήματα ελληνικής γλώσσας (Survival Greek) σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες μέσω του προγράμματος PandPAS που χρηματοδοτήθηκε από το AMIF.

Τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Μεταναστών (MiHUB) έχει αναπτύξει υπηρεσίες για να βοηθήσει τους μετανάστες στην Κύπρο να αισθάνονται προστατευμένοι, ασφαλείς και επαρκώς ενημερωμένοι για να προχωρήσουν μπροστά στη ζωή τους. Το CARDET (τοπικός ΜΚΟ) μαζί με την INNOVADE έχουν αναπτύξει έναν οδηγό με πληροφορίες για την Κύπρο που στοχεύει συγκεκριμένα τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες μέσω του έργου «Cyprus Information Guide» (Οδηγός Πληροφοριών για την Κύπρο) και συγχρηματοδοτείται από Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (90%) και την Κυπριακή Δημοκρατία (10%).

Μεθοδολογία διδασκαλίας για την Αγωγή του Πολίτη που χρησιμοποιείται στη χώρα:

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου παρέχει προσαρμοσμένη εκπαίδευση στην Αγωγή του Πολίτη σε εκπαιδευτικούς σε όλα τα επίπεδα. Η εκπαίδευση καλύπτει τομείς όπως η πρόληψη του ρατσισμού, τα στερεότυπα, η ενσυναίσθηση και οι πρακτικές διδασκαλίας αμφιλεγόμενων θεμάτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018β).

Υφιστάμενα εθνικά εργαλεία για την εκπαίδευση στην Αγωγή του Πολίτη:

Βιβλία / εγχειρίδια

INNOVADE LTD, CARDET LTD. 2019. Οδηγός με γενικές πληροφορίες για την Κύπρο.

Διαθέσιμο εδώ: www.cyprus-guide.org/en/

Διαδικτυακοί πόροι

Το έργο Lingua + στοχεύει στην υποστήριξη της γλωσσικής ένταξης των μεταναστών παρέχοντας εργαλεία σε καθηγητές γλωσσών μέσω διαφορετικών μεθοδολογιών και πρακτικών ενσωματωμένων σε κοινωνικο-πολιτισμική αλληλεπίδραση

Ιστοσελίδα: <http://linguaplusproject.eu/>

Το IEUME είναι ένα διετές πρόγραμμα Erasmus + KA2 που στοχεύει στη στήριξη της διαδικασίας ένταξης ατόμων με μεταναστευτικό υπόβαθρο μέσω καινοτόμων εκπαιδευτικών εργαλείων. Οι εκπαιδευτικοί πόροι που θα αναπτυχθούν θα καλύπτουν θέματα όπως τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, η πρόσβαση στα δικαιώματα, ο πολιτικός πολιτισμός και η συμμετοχή των πολιτών, η απασχολησιμότητα και η πολιτιστική κληρονομιά.

Ιστότοπος: <https://www.ieume.com/>

Προσδιοριζόμενες ανάγκες για εκπαίδευση της Αγωγής του Πολίτη της ομάδας στόχου στη χώρα:

Οι κύριες αναγνωρισμένες ανάγκες για την εκπαίδευση των πολιτών, σε σχέση με την ομάδα στόχου (αιτούντες άσυλο και δικαιούχους διεθνούς προστασίας, θα αναλυθεί στους ακόλουθους θεματικούς τομείς:

- Γλωσσικά εμπόδια (Εκπαίδευση)
- Ενσωμάτωση με την τοπική κοινότητα - Κατανόηση της τοπικής κουλτούρας
- Πρόσβαση σε πληροφορίες - Νομοθεσία - Αγορά εργασίας - Δεξιότητες και δυνατότητες, για την ενθάρρυνση της συμμετοχής στην κοινωνική ζωή (φεστιβάλ, αθλητισμός, Εκδηλώσεις-Ψυχαγωγικές δραστηριότητες), σχετικά με τον τρόπο και τον τόπο έκφρασης παραπόνων και προβληματικών καταστάσεων

Γλωσσικά Εμπόδια (Εκπαίδευση)

Η επικοινωνία αναγνωρίζεται ταυτόχρονα ως σημαντική ανάγκη και εμπόδιο. Παρόλο που δεν αποτελεί υποχρέωση καταχώρισης της ομάδας-στόχου. Στις ελληνικές τάξεις, η Ελληνική γλώσσα θεωρείται σημαντικό στοιχείο για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Επιπλέον, η έλλειψη κατάρτισης στην Ελληνική γλώσσα εμποδίζει την επικοινωνία με την τοπική κοινωνία και την άμεση συμμετοχή τους στην κοινότητα. Μερικές φορές οι ντόπιοι δεν θέλουν να μιλούν Αγγλικά ή δεν αισθάνονται αρκετά σίγουροι για να μιλήσουν τη γλώσσα. Ωστόσο, η έλλειψη κατανόησης έχει άμεση επίδραση στην αλληλεπίδρασή τους με τις δημόσιες υπηρεσίες, καθώς ορισμένοι από τους λειτουργούς που πρέπει να συνεργαστούν, δεν μπορούν να τους βοηθήσουν σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα εκτός από τα Ελληνικά. Επιπλέον, πρέπει να είναι διαθέσιμες κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με τα οργανωμένα μαθήματα Ελληνικών, διότι η γλώσσα αποτελεί ουσιαστική πτυχή της ένταξης.

Ένταξη στην τοπική κοινότητα - Κατανόηση του τοπικού πολιτισμού

Η κατανόηση του τοπικού πολιτισμού και του περιβάλλοντος θεωρείται ως σημαντικό στοιχείο της ένταξης. Υποστηρίζεται ότι υπάρχει έλλειψη πληροφοριών όσον αφορά τα τοπικά έθιμα και συνήθειες. Ενώ η ομάδα-στόχος είναι πρόθυμη να μάθει τον τοπικό πολιτισμό, τους κανόνες, τις συνήθειες και τα πρότυπα συμπεριφοράς, δεν υπάρχουν διαθέσιμες ευκαιρίες. Ως εκ τούτου, υπάρχει ανάγκη για καλύτερες πληροφορίες σχετικά με το πού μπορούν να συμμετέχουν σε τοπικές εκδηλώσεις οι αιτούντες άσυλο, έτσι να αλληλεπιδρούν κατά κάποιο τρόπο με την τοπική κοινότητα. Αυτό το ζήτημα μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω της εκπαίδευσης των πολιτών που θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν καλύτερη κατανόηση για το περιβάλλον τους. Ως αποτέλεσμα, θα βοηθήσει, θα υποστηρίξει και θα επιτρέψει τη δημιουργία τοπικών άτυπων δικτύων που θα αυξήσουν την αυτονομία τους μακροπρόθεσμα και, ταυτόχρονα, θα ελαχιστοποιήσουν την περιθωριοποίηση και τον κοινωνικό αποκλεισμό στην κοινωνία.

Πρόσβαση σε πληροφορίες - Νομοθεσία - Αγορά εργασίας - Δεξιότητες και ικανότητες, ενθάρρυνση της συμμετοχής στην κοινωνία (φεστιβάλ, αθλητισμός, εκδηλώσεις-ψυχαγωγικές δραστηριότητες), σχετικά με τον τρόπο και τον τόπο έκφρασης παραπόνων και προβληματικών καταστάσεων

Ο σχεδιασμός μιας πιθανής κατάρτισης στην Αγωγή του Πολίτη πρέπει να λαμβάνει υπόψη την παροχή έγκυρων και χρήσιμων πληροφοριών προς την ομάδα-στόχο. Η έλλειψη

συμμετοχής σε εκπαιδευτικές, ψυχαγωγικές και κοινωνικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τα ευρήματα, είναι επίσης αποτέλεσμα της ανεπαρκούς παροχής πληροφοριών. Η έλλειψη κατάλληλης πληροφόρησης επιβάλλει περαιτέρω εμπόδια κατά τη διαδικασία κοινωνικής ένταξης τους. Επιπλέον, ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα πρέπει να εκπαιδεύει τους χρήστες υπηρεσιών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, καθώς και για τους περιορισμούς σε σχέση με το νομικό καθεστώς τους. Επιπλέον, υποστηρίζεται ότι η περιορισμένη βοήθεια όσον αφορά τις υπηρεσίες πληροφόρησης παρέχεται από επίσημα δίκτυα. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι αιτούντες άσυλο και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας έχουν καλύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες από άτυπα δίκτυα όπως ΜΚΟ και εθελοντικές οργανώσεις. Επιπλέον, έχει αναγνωρισθεί ότι υπάρχει ανάγκη για καλύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την εκπαίδευση και τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες (όπως θρησκευτικοί και συνδικαλιστικοί σχηματισμοί, αθλητικοί σύλλογοι, φεστιβάλ, εκδηλώσεις και ούτω καθεξής), προκειμένου να αυξηθεί η συμμετοχή τους στην κοινοτική ζωή και την προώθηση της αλληλεπίδρασης με τον τοπικό πληθυσμό.

Άλλες προκλήσεις και εμπόδια που αντιμετωπίζει η ομάδα-στόχος κατά τη διαδικασία κοινωνικής ένταξης στη χώρα:

Η ομάδα στόχος (αιτούντες άσυλο και δικαιούχοι διεθνούς προστασίας) μπορεί να θεωρηθεί ως ευάλωτη ομάδα που αντιμετωπίζει τον επικείμενο κίνδυνο περιθωριοποίησης και αποκλεισμού από την κοινωνία. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κοινωνικής ένταξης, ενδέχεται να αντιμετωπίσουν διάφορα κοινωνικά προβλήματα, προκλήσεις και εμπόδια.

Για παράδειγμα, ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια είναι η παροχή υλικής και οικονομικής βοήθειας από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ). Αυτό συμβαίνει αφού παραπεμφθεί σε εργασία από το γραφείο εργασίας, το οποίο στη συνέχεια το άτομο απορρίπτει, ανεξάρτητα από τον λόγο. Τέτοιοι λόγοι μπορεί να περιλαμβάνουν τη μη άμεση ανάληψη εργασίας λόγω του ότι πρέπει να μετεγκατασταθούν ή λόγω της έλλειψης διαθέσιμων, προσβάσιμων και οικονομικά προσιτών μέσων μεταφοράς. Επιπλέον, ορισμένα πρόσθετα εμπόδια σχετίζονται κυρίως με τους περιορισμούς του νομικού καθεστώτος τους. Για παράδειγμα, γλωσσικά εμπόδια, διακρίσεις, άδικη πρόσβαση στην απασχόληση, στέγαση, κοινωνικές υπηρεσίες και αναντιστοιχία στην εργασία.

Άλλα σχόλια / παρατηρήσεις:

Με λίγα λόγια είναι εμφανές ότι η αγωγή του πολίτη στην Κύπρο δεν είναι αρκετά ανεπτυγμένη. Η εκπαίδευση των πολιτών θεωρείται σημαντικό στοιχείο που μπορεί να υποστηρίξει και να ενισχύσει τη διαδικασία κοινωνικής ένταξης της ομάδας στόχου.

Για παράδειγμα, όταν οι νεοεισερχόμενοι φτάνουν σε μια χώρα υποδοχής, χρειάζονται βασικές πληροφορίες για τα «πρέπει και δεν πρέπει» και τις διαθέσιμες υπηρεσίες. Επιπλέον, οι πληροφορίες σχετικά με την παρακολούθηση της γλωσσικής κατάρτισης είναι απαραίτητες για να είναι σε θέση να λειτουργούν ανεξάρτητα. Αν και η Κύπρος εναρμονίζεται με τις σχετικές οδηγίες της ΕΕ για το άσυλο και τις συνθήκες υποδοχής, η ομάδα-στόχος αντιμετωπίζει περιορισμούς στις συνθήκες διαβίωσής τους, επειδή αρκετά εμπόδια δεν έχουν αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά. Η έλλειψη πληροφοριών, είναι ένας παράγοντας που συμβάλλει και πρέπει να αντιμετωπιστεί με εκπαίδευση.

Επιπλέον, υπάρχει ανάγκη καλύτερης κατανόησης των πολιτιστικών πτυχών, των χαρακτηριστικών, των συνηθειών, των εθίμων, των νόμων και των προτύπων συμπεριφοράς της χώρας υποδοχής, καθώς μακροπρόθεσμα θα τους βοηθήσει να ξεπεράσουν διάφορα εμπόδια. Η δημιουργία ενός διαδικτυακού φόρουμ για νεοεισερχόμενους, θα βοηθήσει και θα προωθήσει την ανταλλαγή εμπειριών, πληροφοριών καθώς και γνώσεων για το πώς να ξεπεραστούν τα εμπόδια και να διευκολυνθεί η ένταξη. Οι μετανάστες και οι αιτούντες άσυλο θέλουν να διδαχθούν, να μάθουν και να εργαστούν καθώς θέλουν ένα ευημερούμενο μέλλον στη νέα χώρα διαμονής τους. Ως εκ τούτου, είναι μεγάλης σημασίας να παρέχουμε εργαλεία και μέσα εκπαίδευσης για να το πετύχουν αυτό, να είναι σε θέση να ενσωματωθούν στην τοπική αγορά εργασίας και να γίνουν ενεργά μέλη της κοινωνίας με την πλήρη έννοια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ:

Adams, P. (ed.) (1997) *The Retreat From Tolerance: A Snapshot of Australian Society*. Sydney: ABC Books .

Ahokas, L., Promoting Immigrants “*Democratic Participation and Integration*”(Tampere: European Commission, 2010).

Agier, Michel. 2011. *Managing the Undesirables: Refugee Camps and Humanitarian Government*. Cambridge: Polity Press.

Asylum Service Information about its role along with history presentation, <http://www.moi.gov.cy/asylum>

Asylum Service (2006). Information about its role along with history presentation, <http://www.moi.gov.cy/asylum>.

Benhabib, Seyla. 2004. *The Rights of Others: Aliens, Residents, and Citizens*. Cambridge: Cambridge University Press.

Beyond Charity: International Cooperation and the Global Refugee Crisis. *Refugees and the UNHCR in a changing world*.

Cochliou, D. and Spaneas, S. (2009). Asylum System in Cyprus: A Field for Social Work Practice. *European Journal of Social Work*, 12(4), pp.535-540.

European Union (2018), Education and Training Monitor Cyprus.
https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2018-cyprus_en.pdf

European Commission Eurydice (2018), Citizenship Education at School in Europe 2017.
https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/6/68/215_EN_Citizenship_2017_N.pdf

Government of Cyprus (2018), National Reform Programme (NRP), 2018.
<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-national-reformprogramme-cyprus-en.pdf>

Fassin, Didier. 2013. ‘Introduction. Au cœur de l’Etat’. In *Juger, réprimer, accompagner*, ed. D Fassin, et al. Paris: Seuil, 11– 26.

NGO Network on Integration Focal Points, “*Policy Briefing on the Civic and Political Participation of Refugees and Migrants in EU*”

Papamichael, E. and Zembylas, M. (2015). *Code of conduct against racist and guide for management and recording of racist incidents*, Nicosia: Ministry of Education and Culture, Pedagogical Institute and Programs Development Unit, available online at: *The Living*

Conditions of Asylum-Seekers in Cyprus.

[http://www.ombudsman.gov.cy/Ombudsman/Ombudsman.nsf/All/4E90A39191DE8B85C2257E8100424C0E/\\$file/Kodikas_Symperiforas_Nov2015.pdf](http://www.ombudsman.gov.cy/Ombudsman/Ombudsman.nsf/All/4E90A39191DE8B85C2257E8100424C0E/$file/Kodikas_Symperiforas_Nov2015.pdf)

Gsir, S., *“Civic Participation and Integration: A country of origin perspective”*

Koutselini M. and Papanastasiou C. *Civic Education in Cyprus — Issues in Focus: A Curriculum Research Study*

Valanidou C. *Educational Citizenship Official Policies The Role of Education in a Multicultural Cyprus*

UNHCR (2017). *Global Refugee Trends. Geneva: UNHCR. Available at: www.unhcr.ch*

Philippou S., *What makes Cyprus European? Curricular responses of Greek-Cypriot civic education to ‘Europe’ 2009, VOL. 41, NO. 2, 199–223*

Ιστοσελίδες

1. ONEK:

<https://onek.org.cy/en/home-page/programs-and-service/volunteerism-participation/e-participation/>